

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-71>

УДК 338.48

КУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

CULTURAL TOURISM IN THE UNITED KINGDOM: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Пригара Ольга Василівнакандидат біологічних наук, доцент,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3433-7173>**Pryhara Olha**

Uzhhorod National University

У статті проаналізовано сучасний стан і тенденції розвитку культурного туризму у Великій Британії, яка належить до провідних туристичних дестинацій світу. Висвітлено ресурсний потенціал країни, що включає об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, музеї, замки, університетські центри та культурні події. Розглянуто географію культурного туризму, де провідними центрами виступають Лондон, Единбург, Манчестер, Оксфорд, Кембридж та інші. Подано статистику відвідуваності історико-культурних атракцій у 2024 році, зокрема Британського музею, музею природознавства, Національної галереї, Единбурзького замку тощо. Відзначено активне впровадження цифрових технологій у музейній сфері, розвиток подієвого туризму, інтеграцію традиційної культури з креативними індустріями. Підкреслено значення сталого розвитку та збереження культурної спадщини.

Ключові слова: культурний туризм, Велика Британія, історико-культурна спадщина, музеї, замки, фестивалі, туризм.

The United Kingdom is one of the most attractive countries in the world for the development of cultural tourism. Its rich history, numerous architectural landmarks, museums, theatres, university centers, legends about the royal family, literary heritage, and cultural traditions attract millions of tourists every year. The purpose of this article is to explore the characteristics of cultural tourism in the United Kingdom, analyze its potential, and identify development trends in the modern context. The following methods were used in the research: analysis and synthesis (to study scientific literature, official documents, and statistical materials); statistical method (to process quantitative indicators of visits to cultural sites); system approach (for a comprehensive analysis of cultural tourism as a multifaceted phenomenon); prognostic method (to determine the prospects for cultural tourism development considering current trends); and generalization method (to formulate conclusions and recommendations for the further development of cultural tourism in the United Kingdom). The article analyzes the current state and development trends of cultural tourism in the United Kingdom, which is among the world's leading tourist destinations. The resource potential of the country is highlighted, including UNESCO World Heritage sites, museums, castles, theatres, university centers, and cultural events. The geography of cultural tourism is considered, with London, Edinburgh, Manchester, Birmingham, Oxford, Cambridge, and others identified as the main centers. Statistics on the attendance of historical and cultural attractions in 2024 are presented, including the British Museum, the Natural History Museum, Tate Modern, the National Gallery, Edinburgh Castle, and others, showing the growing popularity of these sites among tourists. Special attention is given to the active implementation of digital technologies in the museum sector, the development of event tourism, and the integration of traditional culture with creative industries. Cultural festivals and gastronomic journeys, which shape the country's tourist appeal, are also emphasized. The importance of sustainable development, the preservation of cultural heritage, and ensuring the accessibility of tourism resources for different population groups is underlined. Finally, the role and significance of cultural tourism for the tourism industry of the United Kingdom are revealed.

Keywords: cultural tourism, United Kingdom, historical and cultural heritage, museums, castles, festivals, tourism.

Постановка проблеми. У сучасному світі туризм набуває дедалі більшого значення як соціальне, економічне й культурне

явище. Серед різноманітних його форм важливе місце займає культурний туризм, який забезпечує можливість ознайомлення з істо-

ТУРИЗМ

рією, традиціями, мистецтвом, архітектурною спадщиною та національними особливостями різних народів, сприяє формуванню міжкультурного діалогу, збереженню культурної спадщини та зростанню загального рівня освіченості мандрівників.

Велика Британія є однією з найпривабливіших країн світу для розвитку культурного туризму. Її багата історія, численні архітектурні пам'ятки, музеї, театри, університетські центри, легенди про королівську родину, літературна спадщина та культурні традиції щороку приваблюють мільйони туристів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання розвитку культурного туризму у Великій Британії та його вплив на туристичну галузь розглядали у своїх працях А. Pritchard, N. Morgan, C. Palmer, Mark L. Pickel та інші дослідники.

Зокрема, А. Pritchard і N. Morgan [5] здійснили критичний аналіз туристичних репрезентацій, зосередившись на стратегіях брендингу дестинацій на прикладі Уельсу.

С. Palmer [4] вивчає етнографію «типово англійського» та наголошує, що проблема ідентичності як соціальної конструкції є одним із ключових аспектів у сфері туризму. У його статті розглянуто механізми, через які відчуття англійськості проявляється у трьох об'єктах спадщини: Беттл-Абатстві, замку Хевер та Чартвеллі.

М. К. Smith [6] аналізує культурний туризм у контексті його зростаючої глобалізації як у традиційних, так і в нових світових туристичних напрямках. Автор підкреслює необхідність сталого та людиноцентричного підходу до планування і розвитку культурного туризму, що сприяє максимальному використанню переваг для місцевих територій, збереженню автентичності та ідентичності, а також підвищенню якості туристичного досвіду.

Mark L. Pickel [3] у своїй роботі пропонує трансформаційний підхід до лідерства у сфері туризму, заснований на гуманістичних цінностях – гідності, креативності та автономії. Дослідження зосереджене на об'єктах культурної спадщини, серед яких кам'яний хендж Ейвбері (Avebury) в Англії та римські лазні Керлеон (Caerleon Roman Baths) в Уельсі.

Розвиток туризму у Великій Британії висвітлено у статті Г. Кучерявої та Т.Козак [2]. Відзначено вигідне географічне положення, культурно-історичний потенціал країни, проаналізовано динаміку, структуру та основні напрямки в'їзного та виїзного туризму, виконано SWOT-аналіз туристичної сфери Вели-

кої Британії, встановлені проблеми і перспективи її розвитку.

У статті Безсмертнюк Т. (2024). обґрунтовано важливість футболу для розвитку в'їзного туризму Великої Британії.

Аналіз попередніх досліджень дозволив встановити, що наразі актуальним залишається питання щодо впливу культури на розвиток туристичної галузі Великої Британії.

Інформаційну базу дослідження становлять статистичні та аналітичні матеріали британського національного агентства з розвитку туризму «Visit Britain» [14], Асоціації провідних туристичних атракціонів (ALVA) [7], управління національної статистики Великої Британії (ONS) [11] та офіційної туристичної ради Англії «VisitEngland» [15].

Постановка завдання. Метою написання статті є дослідження особливостей культурного туризму у Великій Британії, аналіз його потенціалу та тенденцій розвитку в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Велика Британія є однією з провідних туристичних держав світу, яка щороку приваблює мільйони туристів з різних країн. Її туристично-рекреаційний потенціал базується на багатовіковій історії, унікальній культурній спадщині, розвиненій інфраструктурі та сприятливих умовах для всіх форм культурного туризму. Велика Британія не лише зберегла свої культурні надбання, а й зуміла інтегрувати їх у сучасну туристичну індустрію, зробивши їх доступними, цікавими та актуальними для різних категорій туристів.

Основою культурного туризму у Великій Британії є її багатовікова історія та архітектурна спадщина, що охоплює різні епохи – від римських часів до сучасності.

На території Великої Британії налічується 31 об'єкт Світової спадщини ЮНЕСКО, з них 28 культурних, 1 природний та 2 змішані [14].

Серед найвідоміших:

- Стоунхендж («Висячі Камені») – мегалітичний комплекс, розташований біля м. Солсбері (Англія) (близько 3000–1500 рр. до н. е.), призначення якого досі залишається предметом наукових дискусій. Його унікальність і містичність роблять пам'ятку однією з головних туристичних перлин Великої Британії.

- Вестмінстерське абатство – готична святиня Лондона, місце коронацій, церемоній та поховань видатних діячів, щорічно приваблює мільйони відвідувачів.

- Букінгемський палац – офіційна резиденція монарха з XVIII ст., відомий своїми інтер'єрами та церемонією зміни варті.

– Вестмінстерський палац – місце засідань парламенту з його символом Біг-Беном, уособлює політичну традицію країни.

– Лондонський Тауер – середньовічна фортеця й музей королівських регалій, одна з найвідоміших пам'яток Лондона.

– Віндзорський замок – найбільший у світі діючий замок XI ст., що й нині використовується як резиденція монархів та місце офіційних подій.

– Оксфорд і Кембридж – два найвідоміші університетські центри Великобританії, що символізують академічну традицію та культурну спадщину.

– Лондон, Единбург, Йорк, Бат і Честер – міста, що втілюють багатство британської культури та історії. Лондон – політичний і культурний центр із визначними пам'ятками: Букінгемським палацом, Біг-Беном, Лондонським оком і Британським музеєм. Единбург відомий Старим і Новим містом, замком та щорічним міжнародним фестивалем. Йорк зберіг середньовічні мури, вузькі вулички й готичний собор, а також відомий музеєм вікінгів JORVIK. Бат відомий римськими термами, абатством і георгіанською архітектурою. Честер приваблює римськими мурами, амфітеатром і торговими галереями *The Rows* [8].

Британія має величезну кількість музеїв і галерей світового рівня, зокрема, Британський музей, Національна галерея, Тейт Модерн, Музей Вікторії та Альберта та ін.

Британський музей (British Museum) у Лондоні – один із найстаріших та найвідоміших музеїв світу, заснований у 1753 році. Його колекція налічує понад 8 мільйонів експонатів, що охоплюють історію людства від давніх цивілізацій до сучасності. Серед найвідоміших експонатів – Розетський камінь, скульптури з Парфенону та єгипетські мумії [10].

Національна галерея (The National Gallery) розташована на Трафальгарській площі в Лондоні та є однією з найкращих художніх галерей світу. Вона зберігає понад 2 300 творів європейського живопису від XIII до початку XX століття. У колекції представлені шедеври Рафаеля, Леонардо да Вінчі, Рембрандта, Ван Гога, Тернера та багатьох інших.

Тейт Модерн (Tate Modern) – головна галерея сучасного мистецтва у Великобританії, розташована на південному березі Темзи в Лондоні. Вона розміщена у переобладнаній електростанції та має унікальний індустріальний вигляд. У колекції – роботи XX і XXI століть, зокрема твори Пікассо, Далі, Енді Воргола, Марка Ротко та інших видатних художників.

Музей активно проводить виставки, інсталяції та освітні програми, роблячи сучасне мистецтво доступним для широкої аудиторії.

Музей Вікторії та Альберта (Victoria and Albert Museum), або V&A, розташований у Південному Кенсінгтоні в Лондоні та є найбільшим у світі музеєм декоративного і прикладного мистецтва та дизайну. Заснований у 1852 році, він налічує понад 2,3 мільйона експонатів. У колекції – предмети з усього світу: костюми, ювелірні вироби, меблі, кераміка, текстиль, скульптури та багато іншого.

Національний музей Шотландії (National Museum of Scotland) – один із найважливіших культурних об'єктів Шотландії, розташований у центрі Единбурга. Музей є популярним туристичним та освітнім осередком, де поєднуються історія, наука, природа, мистецтво та культура Шотландії та світу. Його експозиції охоплюють величезний часовий діапазон: від доісторичних часів до сучасності. Серед найвідоміших експонатів – скелет тиранозавра, клонувана вівця Доллі, кельтські реліквії, середньовічна зброя, королівські регалії та приклади шотландських технічних винаходів. Будівля музею поєднує історичну архітектуру з сучасними елементами дизайну, що створює особливу атмосферу для відвідувачів.

Важливо відзначити, що вхід до більшості державних музеїв у Великій Британії є безкоштовним, що сприяє популяризації культурного туризму.

Однією з важливих складових туристичного потенціалу Великої Британії є культурні події та фестивалі. Найбільш відомі: Единбурзький фестиваль мистецтв (Edinburgh Festival Fringe) – найбільший мистецький фестиваль у світі; Гластонбері (Glastonbury Festival) – легендарний музичний фестиваль; королівські церемонії – такі як зміна варти, державні візити, ювілеї монархії; літературні фестивалі – зокрема Hay Festival (один із провідних світових книжкових фестивалів); Шекспірівські дні у Стратфорд-на-Ейвоні та інші. Такі заходи приваблюють як іноземних туристів, так і місцевих жителів, сприяючи внутрішньому туризму та популяризації британської культури [14].

Культурно-пізнавальний туризм у Великій Британії концентрується навколо низки провідних туристичних центрів, які поєднують багатющу історико-культурну спадщину, архітектурні пам'ятки, музеї, театри, університети, а також культурні події та традиції. Серед них особливе місце посідають Лондон, Единбург, Манчестер, Бірмінгем, Ліверпуль,

Гласго, Брістоль, Оксфорд, Кембридж, Брайтон та інші.

Найбільш популярним містом серед туристів є Лондон. У 2024 році його відвідали 21 066 тис. осіб, що на 3% менше порівняно з 2019 роком, проте на 4% більше, ніж у 2023 році, Витрати відвідувачів Лондона склали 16,9 млрд. фунтів стерлінгів, що на 8% перевищує показники 2019 року та на 1% – 2023 року [14].

Головний інтерес для більшості туристів представляють історико-культурні та архітектурні об'єкти, зокрема пам'ятки давньоримської епохи, середньовічні замки, палаці, історичні будівлі, музеї тощо.

У 2024 році історичні об'єкти Англії зафіксували зростання відвідуваності на 3,1 %, що становило 74 млн осіб, тоді як у 2023 році цей показник дорівнював 71,7 млн. Це перевищило середній приріст відвідувань усіх атракцій, який склав лише 1,4 %. Водночас рівень відновлення щодо допандемічного періоду залишався нижчим: для історичних пам'яток – на 9%, тоді як загальний туристичний сектор ще відставав на 27% від результатів 2019 року [9].

За даними Асоціації провідних туристичних атракцій (ALVA), серед найбільш відвідуваних у 2024 році історичних і культурних об'єктів були Британський музей (British Museum), Природничий музей (Natural History Museum), галерея Tate Modern та інші (рис. 1).

Загалом, туристичні пам'ятки Великої Британії у 2024 році прийняли 157,2 млн. відвідувачів, що на 3,4% більше, ніж у попередньому році [12].

Рекордну кількість відвідувачів у 2024 році прийняв Британський музей – 6,48 млн. туристів, що на 11% більше, ніж у 2023 році та на 4% більше, ніж у 2019 році [7].

Музей природознавства в Південному Кенсінгтоні у 2024 році посів друге місце за кількістю відвідувачів, прийнявши 6,3 млн осіб, що на 11% більше, ніж роком раніше. Найпопулярнішим серед об'єктів просто неба залишився Великий Віндзорський парк із 5,6 млн. відвідувачів [7].

Попри зростання відвідуваності окремих локацій, загальні показники у 2024 році все ще були на 8,8% нижчими за допандемічний рівень [12].

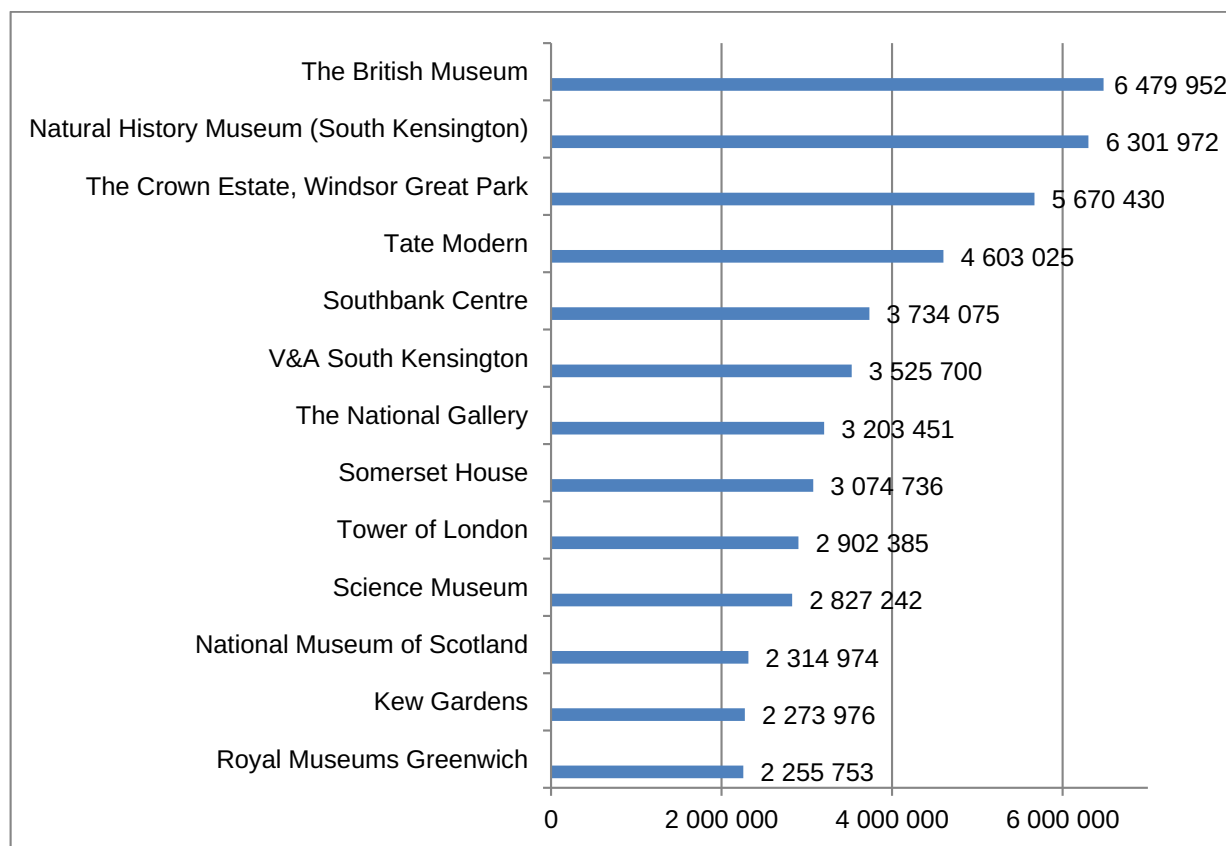

Рис. 1. Найвідвідуваніші атракції Великої Британії у 2024 році (осіб)

Джерело: [7]

Серед яскравих прикладів щорічного зростання варто відзначити Національну портретну галерею, яка піднялася на дев'ять позицій і зайняла 18-те місце завдяки зростанню відвідуваності на 36% – до 1,5 млн. осіб. Музей Вікторії та Альберта після повторного відкриття у 2024 році прийняв 596,1 тис. відвідувачів, що на 47% більше, ніж у 2023 році, і піднявся одразу на 35 позицій, досягнувши 63-го місця [7].

У Шотландії найпопулярнішою безкоштовною пам'яткою залишається Національний музей Шотландії, який піднявся на одну сходинку в рейтингу та зайняв 11-те місце, прийнявши 2,3 млн. відвідувачів, що на 6% більше, ніж торік. Найвідвідуванішим платним об'єктом країни продовжує бути Единбурзький замок, який зафіксував приріст відвідуваності на 4% - до 1,9 млн. осіб, та посів 15-ту позицію. Загалом у 2024 році туристичні об'єкти Шотландії, зокрема й історичні, відвідали 49 708 483 особи, що на 3,9% перевищує показник 2023 року [13].

В Уельсі лідером за відвідуваністю став Національний історичний музей Святого Фагана, який прийняв 600 690 відвідувачів та посів 62-е місце у рейтингу [10].

Згідно з даними VisitEngland, у 2024 році різноманітні туристичні атракції Англії загалом продемонстрували зростання відвідуваності на 1,4 % порівняно з 2023 роком. Найслабші результати спостерігалися у заміських парках та парках розваг/тематичних парках, де приріст склав лише 2 % [15].

VisitEngland зазначає, що таке обмежене зростання відповідає скороченню кількості внутрішніх поїздок як одноденних, так і багатоденних, і відбувається на фоні триваючої кризи вартості життя. Цю тенденцію називають «стабілізацією» процесу відновлення після пандемії COVID-19. У результаті кількість відвідувачів визначних пам'яток у 2024 році все ще залишилася на 27 % нижчою від рівня 2019 року.

Серед основних проблем для туристичних атракцій у 2024 році відзначаються планові й непередбачені закриття, скорочення робочих годин, менш успішні програми та зміни у ціноутворенні. До зовнішніх негативних чинників належать криза вартості життя, несприятлива погода та громадянські заворушення влітку 2024 року.

Водночас найбільше зростання відвідуваності було зумовлене подовженням часом роботи, проведенням популярних, нових чи тимчасових виставок, модернізацією та роз-

ширенням приміщень, активною PR- та маркетинговою діяльністю, а також медійним висвітленням [15].

Таким чином, статистичні показники свідчать про позитивну динаміку розвитку культурного туризму у Великій Британії. Завдяки багатій спадщині, інфраструктурі та активному просуванню на міжнародному ринку, цей вид туризму залишається одним із головних чинників туристичної привабливості країни.

У XXI столітті культурний туризм у Великій Британії трансформується під впливом глобалізації, цифровізації та змін уподобань туристів. Його розвиток поєднує світові тенденції з національною специфікою британської культурної спадщини [3].

Важливою особливістю є дигіталізація: музеї та пам'ятки активно застосовують віртуальні тури, AR/VR, мобільні додатки та інтерактивні гіди.

Такі об'єкти, як Британський музей, Національна галерея та Тауер, впроваджують цифрові рішення для підвищення якості відвідування, зокрема інтерактивні гіди, мобільні застосунки та багатомовні аудіоекскурсії

Поширюється персоналізація подорожей – популярними є тематичні маршрути, такі як «шекспірівські місця», «вікторіанський Лондон», «музичний Ліверпуль» (пов'язаний із гуртом The Beatles), «локації Гаррі Поттера» та інші, які відповідають особистим інтересам мандрівника [14].

Значний інтерес викликають культурні фестивалі та гастрономічні подорожі. Так, у 2024 році Единбурзький фестиваль мистецтв привабив понад 4,5 млн. відвідувачів із 70 країн світу [12]. Сезон фестивалів в Единбурзі включав кілька подій: фестиваль виконавських мистецтв (Edinburgh Festival Fringe), преміальна програма: опера, балет, класична музика, драма, міжнародні театральні постановки (Edinburgh International Festival), літературний фестиваль (Edinburgh International Book Festival), фестиваль класичного і сучасного джазу (Edinburgh Jazz & Blues Festival), королівське військове татування (Royal Edinburgh Military Tattoo), міжнародний кінофестиваль (Edinburgh International Film Festival) та інші.

Водночас розвивається концепція сталого та відповідального туризму, зокрема, English Heritage Trust реалізує програми зі збереження культурних об'єктів і залучення туристів до волонтерства [8].

Висновки. Результати дослідження свідчать, що туристичний сектор Великої Брита-

нії досі стикається з викликами, пов'язаними з відновленням після пандемії, зокрема у питаннях відновлення рівня відвідуваності до допандемічних показників та впливу економічних чинників на вартість життя населення й туристів. Проте, незважаючи на ці труднощі, країна зберігає статус однієї з провідних світових дестинацій у сфері культурного туризму.

Багата історико-культурна спадщина, наявність об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО, всесвітньо відомі музеї, театри, університетські центри та архітектурні пам'ятки формують високий туристичний потенціал Великої Британії. Вони залишаються ключовим елементом туристичної пропозиції, що приваблює як іноземних гостей, так і внутрішніх відвідувачів, стимулюючи розвиток супутніх сфер економіки.

Важливою тенденцією розвитку культурного туризму є поєднання традиційної спадщини з сучасними підходами. Активне впро-

вадження цифрових технологій у музейну діяльність, розвиток подієвого, освітнього та гастрономічного туризму сприяють формуванню інноваційного іміджу країни на світовому туристичному ринку.

Перспективним напрямом є орієнтація на принципи сталого розвитку, що передбачає баланс між туристичною активністю, охороною культурної спадщини та соціально-економічними потребами місцевих громад. Це дозволить забезпечити довготривалу конкурентоспроможність Великої Британії у сфері культурного туризму, зберегти автентичність культурних ресурсів та підвищити якість туристичного досвіду.

Таким чином, культурний туризм у Великій Британії є одним із стратегічних чинників розвитку туристичної галузі, що має потужний потенціал для подальшого зростання та зміцнення позицій країни у світовій туристичній системі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Безсмертнюк Т. Особливості в'їзного футбольного туризму Великої Британії. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-111>
2. Кучерява Г., Козак Т. Розвиток туризму у Великій Британії: особливості та перспективи. *Часопис соціально-економічної географії*. 2019. Випуск 27. С. 70–80.
3. Mark L. Pickel. Cultural Heritage Tourism Leadership. Perspectives on Human Dignity. London: Routledge, 2025. 256 p. URL: <https://www.routledge.com> (дата звернення: 24.08.2025).
4. Palmer, C. An ethnography of Englishness: Experiencing identity through heritage tourism. *Annals of Tourism Research*. 2005. Vol. 32, No. 1. P. 7–27. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2004.04.006> (дата звернення: 24.08.2025).
5. Pritchard, A., & Morgan, N. Culture, identity and tourism representation: Marketing Cymru or Wales? *Tourism Management*. 2001. Vol. 22, No. 2. P. 167–179. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(00\)00047-9](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(00)00047-9) (дата звернення: 23.08.2025).
6. Smith, M. K. *Issues in Cultural Tourism Studies: Third edition*. London: Routledge, 2015. 407 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315767697> (дата звернення: 20.08.2025).
7. Association of Leading Visitor Attractions (ALVA). 2004-2024 *Visitor Figures*. URL: <https://www.alva.org.uk> (дата звернення: 27.08.2025)
8. English Heritage. URL: <https://www.english-heritage.org.uk/> (дата звернення: 12.08.2025)
9. Historic England. *Visitor Attraction Trends in England 2024*. URL: <https://historicengland.org.uk/> (дата звернення: 27.08.2025)
10. Museums + Heritage. *British Museum remains UK's most visited attraction*. URL: <https://museumsandheritage.com> (дата звернення: 12.08.2025).
11. Office for National Statistics (ONS). *Date on travel trends 2024* URL: <https://www.ons.gov.uk> (дата звернення: 28.08.2025)
12. Statista. (2025). *Number of visits to leading tourist attractions in the United Kingdom (UK) from 2019 to 2024*. URL: <https://www.statista.com> (дата звернення: 29.08.2025)
13. The Scottish Sun. URL: <https://historicengland.org.uk/> (дата звернення: 29.08.2025)
14. VisitBritain. URL: <https://www.visitbritain.com> (дата звернення: 30.08.2025)
15. VisitEngland. URL: <https://www.visitengland.com/> (дата звернення: 30.08.2025)

REFERENCES:

1. Bezsmertniuk, T. (2024). Osoblyvosti viznogo futbolnogo turizmu Velykoi Brytanii [Features of inbound football tourism in the United Kingdom] *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-111>
2. Kucheriava, H., Kozak, T. (2019) Rozvytok turizmu u Velykii Brytanii: osoblyvosti ta perspektyvy [Tourism development in Great Britain: peculiarities and prospects]. *Chasopys sotsialno-ekonomichnoi heohrafii – Journal of Social and Economic Geography*, vol. 27, pp. 70–80.
3. Mark L. Pickel (2025) *Cultural Heritage Tourism Leadership. Perspectives on Human Dignity*. London: Routledge. 256 p. Available at: <https://www.routledge.com> (accessed August 24, 2025)
4. Palmer, C. (2005) An ethnography of Englishness: Experiencing identity through heritage tourism. *Annals of Tourism Research*. Vol. 32. No. 1. P. 7–27. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2004.04.006> (accessed August 24, 2025)
5. Pritchard, A., & Morgan, N. (2001) Culture, identity and tourism representation: Marketing Cymru or Wales? *Tourism Management*. Vol. 22. No. 2. P. 167–179. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(00\)00047-9](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(00)00047-9) (accessed August 23, 2025)
6. Smith, M. K. (2015) *Issues in Cultural Tourism Studies: Third edition*. London: Routledge. 407 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315767697> (accessed August 20, 2025)
7. Association of Leading Visitor Attractions (ALVA). 2004-2024 *Visitor Figures*. Available at: <https://www.alva.org.uk> (accessed August 27, 2025)
8. English Heritage. Available at: <https://www.english-heritage.org.uk/> (accessed August 12, 2025)
9. Historic England. *Visitor Attraction Trends in England 2024*. Available at: <https://historicengland.org.uk/> (accessed August 27, 2025)
10. Museums + Heritage. *British Museum remains UK's most visited attraction*. Available at: <https://museumsandheritage.com> (accessed August 12, 2025)
11. Office for National Statistics (ONS). *Date on travel trends 2024*. Available at: <https://www.ons.gov.uk> (accessed August 28, 2025)
12. Statista. (2025). *Number of visits to leading tourist attractions in the United Kingdom (UK) from 2019 to 2024*. Available at: <https://www.statista.com> (accessed August 29, 2025)
13. The Scottish Sun. Available at: <https://historicengland.org.uk/> (accessed August 29, 2025)
14. VisitBritain. Available at: <https://www.visitbritain.com> (accessed August 30, 2025)
15. VisitEngland. Available at: <https://www.visitengland.com/> (accessed August 30, 2025)